

medens Resten — til den undværlige Import — sælges til den højst mulige Kurs, og Ekstra-Provenuet her tilfalder Eksportørerne, altsaa en efter Omstændighederne ogsaa i det lange Lob eksisterende Eksportpræmie. Dette er Forfatterens interessante teoretiske Standpunkt, dobbelt beundringsværdigt, naar man betænker, at man har med en Nationaløkonom at gøre, der er blevet gammel under Guldfodens Regime, men derfor ikke fortaber sig i Jeremiader over det, som var. Standpunktets praktiske Gennemførlighed kan man maaske stille sig mere tvivlende overfor, selv om Forfatteren ogsaa gaar ind paa en Drøftelse af den Side af Sagen, og som Bilag til sin lille Bog bringer en til de nye Formaal udarbejdet Valutabon.

O. Blinkenberg Nielsen.

C. Lind: DRIFTSSTATISTISKE UNDERSØGELSER OVER DETAILHANDELENS ØKONOMI. Hefte I. Kolonialbranchen i Hovedstaden. 31 Sider. Gyldendal 1934. (Statistical Investigations into the Economy of Retailing. The Grocery Trade. 58 Sider).

Nytten af en detailleret Analyse af et statistisk Materiale, der omfatter Regnskabsoplysninger (for Aaret 1932) fra 84 Kolonialforretninger i Hovedstaden eller ca. 5 pCt. af det samlede Antal Forretninger i denne Branche forekommer mig noget problematisk, i Særdeleshed naar det straks maa erkendes, at Materialet ikke er repræsentativt. Selv om det kan være af en vis Interesse at gennearbejde de Problemer, der naturligt rejser sig ved en Statistik af denne Art, paa Grundlag af et lille Materiale — i Mangel af bedre — løber man dog en nærliggende Fare for, at Resultaterne derfra skal gaa ind i Haandbøger o. lign. som almenlydige, hvad de ingenlunde er. Dette lille Materiale vil næppe kunne staa for en Middelfejlsberegning.

Det er kun en ringe Trøst, at det ikke er stort bedre fat med Materialet for tilsvarende Undersøgelser i Udlandet. Der kan i saa Henseende bl. a. henvises til den svenske Varedistributionskommittés Undersøgelser, anmeldt i Nationaløk. Tidsskrift 1929, Side 380; de Bemærkninger, der — paa godt og ondt — er gjort om den svenske Undersøgelse, gælder for en stor Del ogsaa den nu foreliggende danske, og de skal derfor ikke gentages her.

Det foreliggende Arbejde er blevet til paa Initiativ af Institutet for Historie og Samfundsøkonomi og under Ledelse af et Udvalg, bestaaende foruden af tre Detailhandlerrepræsentanter, af Prof. Dr. polit. Axel Nielsen, Kontorchef Lektor H. Cl. Nybølle og Docent Dr. polit. Jørgen Pedersen Den offentliggjorte Redegørelse er under Udvalgets Auspicier udarbejdet af cand. polit. C. Lind, der i en Række smukke Tabeller omhyggelig har presset det lille Materiale for alle de Oplysninger, det indeholder.

Det kan anbefales at læse Bogen i den engelske Udgave, der er adskilligt fyldigere end den danske og bl. a. giver en Række Spredningstabeller og en Sammenligning med Resultaterne af tilsvarende udenlandske Undersøgelser. Anmelderen kan dog ikke tilbageholde en Bemærkning om, at det forekommer noget pretentiøst gennem en engelsk Udgave at søge en paa saa spinkelt Grundlag gennemført Undersøgelse indlemmet i Verdenslitteraturen.

I Omsætningen er medregnet den handlendes Forbrug af Varer fra egen Butik. Det oplyses mærkeligt nok ikke til hvilken Pris — Indkøbspris eller Salgspris — dette Forbrug indgaar i Statistikken. Da dette Forbrug, der i smaa Forretninger kan være af Betydning for Beregningerne, antagelig indgaar til Indkøbspris, fremkommer der herved en Skævhed i Tallene

medens Resten — til den undværlige Import — sælges til den højst mulige Kurs, og Ekstra-Provenuet her tilfalder Eksportørerne, altsaa en efter Omstændighederne ogsaa i det lange Lob eksisterende Eksportpræmie. Dette er Forfatterens interessante teoretiske Standpunkt, dobbelt beundringsværdigt, naar man betænker, at man har med en Nationaløkonom at gøre, der er blevet gammel under Guldfodens Regime, men derfor ikke fortaber sig i Jeremiader over det, som var. Standpunktets praktiske Gennemførlighed kan man maaske stille sig mere tvivlende overfor, selv om Forfatteren ogsaa gaar ind paa en Drøftelse af den Side af Sagen, og som Bilag til sin lille Bog bringer en til de nye Formaal udarbejdet Valutabon.

O. Blinkenberg Nielsen.

C. Lind: DRIFTSSTATISTISKE UNDERSØGELSER OVER DETAILHANDELENS ØKONOMI. Hefte I. Kolonialbranchen i Hovedstaden. 31 Sider. Gyldendal 1934. (Statistical Investigations into the Economy of Retailing. The Grocery Trade. 58 Sider).

Nytten af en detailleret Analyse af et statistisk Materiale, der omfatter Regnskabsoplysninger (for Aaret 1932) fra 84 Kolonialforretninger i Hovedstaden eller ca. 5 pCt. af det samlede Antal Forretninger i denne Branche forekommer mig noget problematisk, i Særdeleshed naar det straks maa erkendes, at Materialet ikke er repræsentativt. Selv om det kan være af en vis Interesse at gennearbejde de Problemer, der naturligt rejser sig ved en Statistik af denne Art, paa Grundlag af et lille Materiale — i Mangel af bedre — løber man dog en nærliggende Fare for, at Resultaterne derfra skal gaa ind i Haandbøger o. lign. som almenlydige, hvad de ingenlunde er. Dette lille Materiale vil næppe kunne staa for en Middelfejlsberegning.

Det er kun en ringe Trøst, at det ikke er stort bedre fat med Materialet for tilsvarende Undersøgelser i Udlandet. Der kan i saa Henseende bl. a. henvises til den svenske Varedistributionskommittés Undersøgelser, anmeldt i Nationaløk. Tidsskrift 1929, Side 380; de Bemærkninger, der — paa godt og ondt — er gjort om den svenske Undersøgelse, gælder for en stor Del ogsaa den nu foreliggende danske, og de skal derfor ikke gentages her.

Det foreliggende Arbejde er blevet til paa Initiativ af Institutet for Historie og Samfundsøkonomi og under Ledelse af et Udvalg, bestaaende foruden af tre Detailhandlerrepræsentanter, af Prof. Dr. polit. Axel Nielsen, Kontorchef Lektor H. Cl. Nybølle og Docent Dr. polit. Jørgen Pedersen Den offentliggjorte Redegørelse er under Udvalgets Auspicier udarbejdet af cand. polit. C. Lind, der i en Række smukke Tabeller omhyggelig har presset det lille Materiale for alle de Oplysninger, det indeholder.

Det kan anbefales at læse Bogen i den engelske Udgave, der er adskilligt fyldigere end den danske og bl. a. giver en Række Spredningstabeller og en Sammenligning med Resultaterne af tilsvarende udenlandske Undersøgelser. Anmelderen kan dog ikke tilbageholde en Bemærkning om, at det forekommer noget pretentiøst gennem en engelsk Udgave at søge en paa saa spinkelt Grundlag gennemført Undersøgelse indlemmet i Verdenslitteraturen.

I Omsætningen er medregnet den handlendes Forbrug af Varer fra egen Butik. Det oplyses mærkeligt nok ikke til hvilken Pris — Indkøbspris eller Salgspris — dette Forbrug indgaar i Statistikken. Da dette Forbrug, der i smaa Forretninger kan være af Betydning for Beregningerne, antagelig indgaar til Indkøbspris, fremkommer der herved en Skævhed i Tallene

for Omsætning, Bruttofortjeneste og Nettofortjeneste, der alle vil fremtræde lavere, end det virkelige Udtryk for de paagældende Forretningers Forhold, og Sammenligningsgrundlaget for store og smaa Forretninger bliver mindre rigtigt.

Indkøbsværdien af de i Aaret solgte Varer er defineret som »Indkøbsværdien af de i Aarets Løb indkøbte Varer + Indkøbsværdien af Varelageret ved Aarets Begyndelse ÷ Indkøbsværdien af Varelageret ved Aarets Slutning«. I Stedet for Indkøbsværdierne for Varelageret er dog taget Statusværdierne ved Aarets Begyndelse og Slutning. Jeg kan ikke se, at der herved, hvis Optagelsesprincipperne for Varelageret er rigtige, skulde fremkomme nogen Forskel. Men muligvis tager nogle Detailhandlere Lageret op til Udsalgspriser ÷ Normalavance for de enkelte Varer. Forf. har Betæneligheder, som uklart udtrykkes saaledes: »Man kan tænke sig Forhold, der vilde bevirke, at denne Beregningsmaade vilde give et ikke uvæsentligt forskelligt Resultat fra den førstnævnte«. Læseren vilde være bedre hjulpet med at faa at vide, hvilke Forhold der sigtes til, og i Mangel heraf føler han sig ikke beroliget ved Forf.s fortsatte Ræsonnement: »men i det foreliggende Tilfælde maa den antages at give meget nær det samme Resultat, idet Forandringen i Lagerets Værdi i Status fra Aarets Begyndelse til dets Slutning for hele Materialet kun er + 3 pCt., og større Forandringer for de enkelte Forretninger er ret sjældne«. Uden nærmere at kende de Vanskeligheder, Forf. sigter til, skulde man synes, at Ræsonnementet var ganske uden Betydning for Sagen.

I Mangel af præcise Oplysninger om Egenkapitalens Størrelse er den samlede Renteudgift sat til 6 pCt. af Varelager + Debitorer pr. 1. Jan. 1933. Det vilde have været rigtigere at beregne Renten af Gennemsnittet af disse Tal pr. 1. Jan. 1932 og 1. Jan. 1933. Der er bortset fra rentefri Leverandørkredit, som tænkes opvejet af, at der ikke er regnet Renter af Inventar. Det er gaadefuldt med hvilken Begrundelse, man har ment at kunne betragte disse to Rentebeløb som lige store. Behandlingen af Renteforholdene er i det hele blevet mindre tilfredsstillende.

Det vilde føre for vidt i en Anmeldelse at gaa i Enkeltheder m. H. t. Materialets Deling og de opstillede Tabeller. I Almindelighed vil Læseren ikke føle sig paa sikker Grund m. H. t. Muligheden af at uddrage gyldige Resultater deraf, og han vil yderligere føle sig lidt desorienteret, naar der her gøres Procentberegninger med Decimaler. En enkelt Procentberegningens Urigtighed vil straks falde i Øjnene, nemlig Beregningen Side 20 (Det lønnede Personales Sættelse efter Omsætningens Størrelse), hvor første Kolonne er procentberegnet saaledes:

	Omsætning under 35,000 Kr.	Procent- fordeling
Udlært mandligt Butikspersonale.....	3	19,1
Kvindeligt Butikspersonale	1	4,3
Lærlinge	3	21,3
Budpersonale	9	55,3
	16	100,0

Af megen Interesse for Spørgsmaalet om Detailhandelens Organisation, samfundsmæssigt betraget, er de tilvejebragte Oplysninger om Antallet af Ekspeditioner og Salgsværdien paa de enkelte Ugedage, specielt Fredag Kl. 18—19 og Lørdag Kl. 18—20.

Et Afsnit omhandler tilvejebragte Oplysninger om Bruttoavance (Detailmarginalen) paa nogle enkelte Varer. Da der heriblandt findes Oplysninger om nogle Varer, for hvilke Detailmarginalen er monopolfastsat, vilde det have været af Interesse, om Resultaterne var sidestillet med Oplysninger om de udefra fastsatte Marginaler. Gruppen Spirituosa burde have været delt i Undergrupper, og »Ol og Mineralvande« burde have været behandlet i to Grupper.

Hovedindvendingen mod Arbejdet bliver Materialets Lidenhed, og det maa haabes, at det Forsøg, der her er gennemført, maa have til Følge, at kommende danske Undersøgelser bliver saa bredt funderede, at mere sikre Resultater kan uddrages deraf.

Holger Koed.

Jonsson, J. V. Alexius: SAMFUNDSETIK I. Almindelig Del. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck, Kbh. 1934. 186 Sider.

Bogen er første Bind af et Værk, der skal omfatte tre Dele. Den foreliggende almindelige Del behandler Begreberne Etik, Moral og Ret samt deres indbyrdes Forhold. Byggende derpaa skal anden, »specielle«, Del undersøge de etiske Principper, der gælder for enkelte af Samfundslivets Omraader: Politik, Erotik, Æstetik, Forbrydelse og Straf, Pædagogik. Samfundsmetafysiken skal saa afslutte hele Værket.

Jonsson tager i nærværende Bind paany det gamle, af Retsfilosofien ofte bearbejdede Spørgsmaal om Etik, Moral og Ret op til Undersøgelse. Den anvendte Metode kan kaldes psykologiserende, men Fremstillingsmaaden røber et tydeligt Islæt af Fænomenologi, skønt Kildefortegnelsen ikke nævner fænomenologisk indstillede Hjemmelmænd. Det siges ikke som en Bebrejdelse, men rent konstaterende, at Citatlisten kun indeholder otte, overvejende ældre Navne, og at saa kendte danske Bearbejdere af lignende Problemer, som H. Høffding, Cl. Wilkens og Gg. Cohn ikke er taget med. Forfatteren anvender til Gengæld megen Plads og Omhu paa Polemik mod Bang og Kroman.

Karakteristisk for Planlægningen er det, at Jonsson hverken vil bevæge sig i det spekulativ-filosofiske Spor (Kant) eller i den udviklingshistoriske Retning (Westermarck m. fl.), men kun »ad rent empirisk Vej og med strengt logisk Anvendelse af Erfaringens Resultater« vil »tilvejebringe det Materiale, som vi behøver for tilfredsstillende at kunne gøre Rede for de etiske Forestillingers samfundsmæssige Betydning.«

Den empiriske Metode, der anvendes, er dels psykologisk-introspektiv — den støtter sig til Selviagttagelse og Selvfortolkning m. H. t. de etiske og moralske Processer i Bevidstheden, dels er den nærmest filologisk, nemlig en indgaaende Analyse af de sproglige Symboler og en Undersøgelse af, hvilke Forestillinger man jævnlgt knytter til Udtrykkene Etik, Moral, Sædelighed o. l. Denne sidste Fremgangsmaade er ikke uden Fare, fordi Grænserne mellem selve Begreberne kan være udviskede ved Sprogbrugen, saa denne snarere trænger til Kritik paa Grundlag af en ren Begrebsdannelse, end til selv at blive Grundlag for en videnskabelig tilfredsstillende Begrebsafgrænsning; en Terminologi, der tillægger de sproglige Symboler saa stor Betydning, kan desuden let komme i ensidig Afhængighed af Forfatterens Modersmaal, hvorved den taber i international-videnskabelig Anvendelighed.